

Pietro Archiati

Kapitola z knihy

Od kresťanstva ku Kristu

Radikálna odlišnosť kresťanskej trojice

Kresťanská trojica predstavuje úplné odpútanie od božej trojice predkresťanských náboženstiev a môže byť plne pochopená jedine pravdivým prežitím ľudskej slobody.

Svet Otca predstavuje to, čo zabezpečuje vonkajšie podmienky pre slobodu; práca Syna obdarúva človeka vnútornou možnosťou slobody. Neexistuje väčšia láska ako tá, ktorá umožňuje milovanému získať duchovnú samostatnosť – a tá je vlastne slobodou. Každá ľudská duša nesie v sebe – vďaka Kristovmu pôsobeniu – potenciál a možnosť slobody. Ale potenciál je ešte potrebné uskutočniť. Rozdiel (jasne naznačený Aristotelovou a Akvinského školou) medzi možnosťou a uskutočnením má skutočne veľkú dôležitosť.

Kristus nás nemôže obdarovať slobodou, nemôže nás urobiť slobodnými. Sloboda je *ľudským* zážitkom na základe faktu, že vzniká ako intuitívny čin tvorivosti v samotnom človeku, možný len prostredníctvom jeho vlastného myslenia. Zabezpečené môžu byť len *vonkajšie* podmienky pre slobodu. To je dôvod, prečo je potrebný aj tretí aspekt – zážitok Ducha Svätého. Rozdiel medzi dušou a duchom je taký obrovský a výrazný – podobne ako medzi potenciálom a uskutočnením, že Kristus hovorí apoštolom (Ján 16,7): „Lenže hovorím vám pravdu: Je pre vás lepšie, aby som odišiel. Lebo ak neodídem, Tešiteľ (Duch Svätý) k vám nepríde (a nebude vo vás).“ Človek nemôže len zostať pasívnym a čakať, že mu všetko bude dané prostredníctvom milosti Kristovej. Všetka nečinnosť duše musí skončiť, musí byť porazená a nahradená činnosťou ducha. Musíme vnímať rozdiel medzi zážitkom Krista a zážitkom Ducha Svätého – nie sú totiž jedným a tým istým.

Z tohto hľadiska znamenajú Kristove slová, že nečinnosť a činnosť sú nezlučiteľné. Zážitok Ducha Svätého nahrádza všetko vedenie zvonku. Tento zážitok je prístupný každému, kto uchopí možnosť slobody žijúcu v jeho duši a uskutoční slobodu ducha aktívnym a tvorivým myslením. Možnosť slobody (človeka ako duše) vyrastá z pôsobenia Syna; naplnenie slobody (človeka ako ducha) je zážitok Ducha Svätého.

Ešte raz to zhrnieme: sféra Otca stanovuje celkové vonkajšie podmienky pre umožnenie slobody. Pôsobenie Syna obdarúva dušu vnútorným priestorom a potenciálom pre slobodu. V zážitku Ducha Svätého sa sloboda uskutočňuje a naplňuje. Preto môžeme porozumieť trojčlennej štruktúre bytia – zloženej z tela, duše a ducha tak, ako ju popisuje Rudolf Steiner vo svojej Teozofii – zo zážitku ľudskej slobody. Cieľ celej evolúcie je obsiahnutý v tom, že ľudstvo sa stáva desiatou božskou hierarchiou, „hierarchiou slobody“ (GA 110, prednáška z 18. apríla 1909). Hierarchie nemôžu poznať špecificky ľudskú formu slobody, pretože nemajú nijaký zážitok z prekonania a premenenia mŕtvej minerálnej ríše.

Táto trojnosť ľudského bytia (kozmu) môže byť takisto odvodená z priameho zážitku slobody samotnej.

Sloboda môže byť, vďaka svojej podstate, buď vynechaná alebo naplnená a je výsadou človeka, aby sa rozhodol medzi týmito dvoma možnosťami. Musí sa nám ponechať možnosť zlyhať pri uskutočňovaní slobody – vtedy sa znovu nastolí svet Otca, ríša neslobodnej nevyhnutosti. Človek musí mať vždy slobodnú voľbu nasledovať prúd, ktorý ho vedie späť do zajatia prírodnej nevyhnutosti, kde stráca seba ako slobodnú bytosť. To je dôvod, prečo tu musí byť ríša Otca.

Za ďalšiu vlastnosť slobody, fakt, že môže byť dosiahnutá, musí každý z nás ďakovať pôsobeniu Syna. Vo voľbe medzi uskutočnením a zlyhaním uskutočnenia slobody zažívame v našom vnútri Ducha Svätého – teda buď ako svätého, keď je sloboda naplnená, alebo ako nesvätého, ak sa táto príležitosť premešká.

Tento Duch je „svätý“ v zmysle, že k nemu nie je možný prístup zvonku. Zhrášenie proti Duchu Svätému, proti vlastnej ľudskej slobode nemôže byť „odpustené“ zvonku. Ktokoľvek „hreší“ proti svojmu vlastnému duchu, inými slovami oddeľuje samého seba od duchovne slobodnej aktivity odovzdaním sa do nadvlády fyzického sveta – môže ju znova chcieť a znova získať len vlastnými prostriedkami. Najväčším hriechom voči slobode je, keď ju neuskutočníme. Zdôrazňovanie páchania hriechov patrí do skoršieho stavu ľudskej evolúcie, do čias predtým, ako sa sloboda stala možnou.

Bytosť lásky prišla premeniť negatívnu morálku výrazu „Nesmieš“

v pozitívnu „Môžeš, mal by si, ty máš vôľu“. Kristus neprišiel prikazovať ani zakazovať, ale ponúknuť slobodu každému jednému z nás, hoci táto ponuka bola pôvodne prijímaná ako prikázanie: „Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom. Aby ste sa aj vzájomne milovali, ako som ja miloval vás.“ (Ján 13,34). Grécke slovo ἐντολή (entolé) je tu preložené ako „prikázanie“. Je to variant slova τέλος (telos, cieľ) a je odvodené zo slovesného koreňa, ktorý vyjadruje vnútornú silu a zámernosť bytia – najmä silu rastu a metamorfóz v rastlinnej ríši. Láska nemôže byť „prikázaním“, pretože prýšti jedine zo slobody. Kristove slová v skutočnosti znamenajú: „Hovorím vám, ako má človek vstupovať (εἰς) do realizácie a naplňovania svojho bytia: prostredníctvom lásky.“ Len láska, ktorá

závisí od slobody, môže umožniť človeku dosiahnuť jeho cieľ, jeho dokonalosť. Kristus hovorí o *novom* „prikázaní“, ale prikázanie milovať nie je nové. Čo je nové, je ponuka lásky ako nevyčerpatelnej úlohy slobody.

Duchovná veda nám poskytuje nevyhnutné základy pre pochopenie ľudskej slobody ako vyjadrenia božej *lásky*. Keby si božský, kozmický Otec ponechal úplnú nadvládu nad človekom a keby nad nami stále vládlo a ovplyvňovalo nás priame pôsobenie ríše Otca, ľudská sloboda by nebola možná. Z tohto dôvodu sa Otec zriekol všemohúcnosti nad ľudskou dušou a podelil sa o svoju moc s Ahrimanom.

Podobným spôsobom sa Duch Svätý vzdal svojej všemúdrosti, zámerne sa zbavil schopnosti predpovedať ľudské činy myslenia, cítenia a vôle. Namiesto toho zdieľa Duch Svätý svoju múdrosť s Luciferom. V ľudskej ríši a pre ľudstvo urobil Otec zo seba „slabého a bezmocného“ a Duch Svätý sa stal „nevedúcim a hlúpym“. To je dôvod, prečo môže človek slobodne rozhodovať o tom, čo sa v ňom odohráva.

Kristus, bytosť lásky, sa odhaľuje v slabosti a hlúposti – pretože milovať znamená vzdať sa moci a kontroly nad ostatnými, vzdať sa poznania toho, „čo je najlepšie“ pre ostatných. Bytosť lásky, bytosť Krista, nie je božská moc, ktorá nás ovláda a podmieňuje zvonku, ani bytosť, ktorá predpovedá naše zámery. Kristova láska je absolútnou a čistou láskou, ktorá túži, aby ľudské bytosti boli slobodné. Jeho vôľa je naplnená len tými, ktorí vykonávajú a precvičujú slobodu.